

De Tilburgse stroomuitschakeling markeert een nieuw dieptepunt in de Nederlandse energietransitie

Posted on 9 juli 2026 by Maarten van Andel

Netbeheerder Enexis schakelde op zondagmorgen 5 juli de elektriciteit in Tilburg en omgeving uit. Zo'n 18.000 huishoudens zaten een half uur zonder stroom, evenals bijvoorbeeld safaripark Beekse Bergen. Op veel plaatsen vielen de verkeerslichten uit, en in Gilze kwamen mensen vast te zitten in een lift. De aanleiding voor deze unieke ingreep van Enexis was een kennelijke overbelasting van het net. Een dag later bleek het een meetfout te zijn. Dat was een geluk bij een ongeluk, maar het nare incident legde onze enorme afhankelijkheid van elektriciteit pijnlijk bloot.

Zodra er ook maar een paar seconden iets verkeerd gaat in het complexe landelijke systeem van elektriciteitscentrales, windmolens, zonneparken, transformatorsystemen, schakelstations en hoogspanningskabels kan de stroom in steden, dorpen en regio's uitvallen. Elektriciteit is vanwege die complexiteit de minst betrouwbare van al onze energiedragers.

Het Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis in Tilburg weet dit gelukkig, en heeft daarom zware noodstroomaggregaten op diesel teneinde doden in de operatiekamers en Intensive Care te voorkomen. De netbeheerders waarschuwen al jaren voor afnemende leverbetrouwbaarheid van elektriciteit. De bewuste uitschakeling in Tilburg markeert een nieuw dieptepunt in de huidige energietransitie.

Elektriciteit is de minst betrouwbare van alle energiedragers

Die energietransitie zet geheel onterecht in op steeds meer elektrificatie van ons energieverbruik. Dat energieverbruik komt nu nog voor ongeveer 25 procent uit elektriciteit, maar het zou volgens de ons dienende bestuurders in Den Haag en Brussel naar meer dan 50 procent moeten gaan. De kostbare schaarse elektriciteit die we dagelijks tegen hoge kosten opwekken en transporteren zou echter met name voor kleinverbruikers moeten zijn die alleen op elektriciteit kunnen werken – onze lampen, stofzuigers, koelkasten, wasmachines en computers.

Die dure complexe elektriciteit zou zo min mogelijk naar gesubsidieerde grootverbruikers zoals warmtepompen en elektrische auto's moeten gaan. Zo'n grootverbruiker kan in zijn eentje al meer elektriciteit verbruiken dan de rest van een huishouden bij elkaar. Ze veroorzaken bovendien grotere pieken en dalen op het net als ze aan- en uitschakelen.

Het huidige elektriciteitsnet is helemaal niet ingericht op zoveel meer stroomverbruik met grotere pieken en dalen. Dat weten we al meer dan tien jaar, maar de waarschuwingen van energiedeskundigen zijn door VVD, PvdA, D66, CDA, PVV, BBB, NSC en ChristenUnie in vijf achtereenvolgende kabinetten systematisch genegeerd. Al deze regeringspartijen van links tot rechts hebben niet willen inzien dat elektriciteit een eerste levensbehoefte is voor alles en iedereen. Zij hebben willens en wetens de leverbetrouwbaarheid en betaalbaarheid van die eerste levensbehoefte te grabbel gegooid.

Al deze partijen hebben ingezet op ongebreidelde groei van variabele wind- en zonnestroom, vervroegde sluiting van stabiele kolencentrales, onwil tegen nieuwe kerncentrales en miljardensubsidies voor elektrische auto's en warmtepompen. Het kabinet-Jetten gaat hier als een struisvogel met de kop in het zand mee door, alsof er geen netcongestie en jarenlange wachtlijsten voor tienduizenden

stroomaansluitingen bestaan. De bewuste stroomuitschakeling in Tilburg bleek gelukkig nog ingegeven door een meetfout, maar Enexis waarschuwt net als Tennet in de Monitor Voorzieningszekerheid dat we in de toekomst vaker met stroomuitval te maken zullen krijgen.

De netbeheerders waarschuwen ook voor structurele tekorten aan opwekcapaciteit vanaf 2028, gedurende dagen en weken dat er weinig wind en zon is. Hopelijk kunnen we tegen die tijd nog elektriciteit uit Duitse bruinkoolcentrales of Franse kerncentrales importeren. Onze eigen steenkoolcentrales moeten volgens de wet uiterlijk in 2030 sluiten, en na tien jaar van onwil tegen kerncentrales duurt het nog zeker tien jaar voordat we eindelijk nieuwe hebben gebouwd. Kamer en kabinet zitten erbij en kijken ernaar, zonder de door premier Jetten beloofde verbinding met de realiteit in de samenleving.

Toenemende afhankelijkheid en afnemende betrouwbaarheid

Het minderheidskabinet gaat onverdroten door met een energietransitie die alleen maar is gericht op wettelijk afgedwongen CO_2-reductie. Leveringszekerheid van elektriciteit dreigt daarmee iets van vroeger te worden, terwijl de afhankelijkheid ervan juist toeneemt. Dat is een destructieve combinatie. Onze nu nog in vooruitgang gelovende kinderen en kleinkinderen zullen daar de wrange vruchten van plukken, met stilstaande warmtepompen in hun verplicht aardgasloze huizen en oplaadrestricties voor hun verplicht elektrische auto.

De elektriciteit in Tilburg en omgeving komt voor een belangrijk deel uit de Amercentrale aan de Biesbosch. Deze voormalige kolencentrale is sinds 1 januari 2025 volledig overgestapt op gesubsidieerde houtverbranding, en hoeft daarom niet dicht in 2030. Het is inmiddels een betrekkelijk kleine centrale, die elke dag ongeveer 5000 gekapte en versnipperde bomen verbrandt. De veel grotere Eemscentrale in Groningen verstookt naast steenkool een vergelijkbare hoeveelheid gekapte en versnipperde bomen.

We verbranden gesubsidieerd 15.000 bomen per dag

Dat geldt collectief ook voor nog eens 200 kleinere energiecentrales overal in het

land. Nederland verbrandt aldus zo'n 15.000 bomen per dag. Die hemeltergende praktijk wordt verhullend 'duurzame CO_2-neutrale biomassa' genoemd, maar het zijn elke dag gewoon 15.000 levend gekapte en versnipperde bomen. De verbranding daarvan stoot per opgewekte kilowattuur meer CO_2 uit de schoorsteen dan de verbranding van steenkool.

Voor die 15.000 bomen wordt elke dag zo'n 25 hectare bosareaal kaalgekapt. Als dat duurzaam verbouwd zou worden vergt dat ongeveer 400.000 hectare cultuurbos. Dat is meer dan het totale Nederlandse bosareaal. Nederland importeert daarom over duizenden kilometers op zeer grote schaal gekapte bomen in enorme zeeschepen, onder meer uit Litouwen.

Ik ga daar deze zomer heen, om de gesubsidieerde boskap voor onze energiecentrales vast te leggen in woord en beeld. Ik ga daar spreken met lokale bosbeheerders, juristen en andere deskundigen in het nu nog bosrijke Litouwen. Nederland is al eeuwenlang een van de meest ontboste landen van Europa, en de Baltische staten dreigen door ons onverantwoordelijke biomassa- en elektrificatiebeleid dezelfde kant op te gaan.

Regering en parlement moeten en kunnen hier een eind aan maken. Alle subsidies voor houtige biomassa moeten zo snel mogelijk worden afgebouwd. Het kolenverbod vanaf 2030 moet worden opgeschort. Het aardgasverbod voor huishoudens moet verdwijnen. Alle subsidies voor elektrische auto's en warmtepompen moeten stoppen, evenals alle subsidies voor nog meer windmolens en zonnepanelen. De huidige klimaatwetten moeten van tafel, en nieuwe kerncentrales moeten over tien jaar operationeel zijn. Dat lijkt allemaal revolutionair, maar ik voorzie dat het in de komende jaren onvermijdelijk zal blijken. Daarom moet het kabinet-Jetten dat nu met visie en lef gaan doen.

Daarmee bespaart de staat structureel tientallen miljarden belastingeuro's. Het verbetert de leverbetrouwbaarheid van elektriciteit, tempert de oplopende energiekosten en is heilzaam voor de natuur in Nederland en Litouwen zonder dat onze CO_2-uitstoot toeneemt.

'Het kan wèl, aan de slag', zeggen de premier en het regeerakkoord. Dat motto moet nu in de praktijk worden gebracht. Niet over een paar jaar, want dan is het te laat. Dan zakken we als rijk landje langzaam maar zeker in het door Tennet voorspelde moeras van stroomstoringen en netcongestie. Dan worden Litouwen,

Letland en Estland verdergaand ontbost door de door alle Nederlandse belastingbetalers opgehoeste miljardensubsidies.

Maarten van Andel *schrijft iedere donderdag in Wynia's Week over klimaatbeleid en energietransitie en is* ***ook auteur van boeken*** *over die onderwerpen voor Uitgeverij Blauwburgwal. Hij is een veel gevraagde autoriteit op dit gebied.*

Wynia's Week is er 156 keer per jaar*, met verrassende, verhelderende en onthullende artikelen, columns en video's. Dat alles is voor iedereen vrij toegankelijk en wordt* ***mogelijk gemaakt door de duizenden donateurs. Doet u al mee? Hartelijk dank!***